

הלכות תפילין כמיל

עובר על כל תוספת מ"מ כיון שאם מניחן עליו בלא כוונה לשם מצוה"א אין בזה איסור מן התורה אלא מדברי סופרים משום גזירה שמה יצא בהן לרשות הרבים כמו שיתבאר בסו"א ל"א לפיכך לא שייך ברכה על זהו כיון שבחליצת התפילין מצד עצמה אין בה מצוה ואין חולצן אלא משום גזירה.

ואין צורך לומר כשהולצן בחול סמוך לשקיעת החמה שאין לו לברך על זה"ו שהרי לילה זמן תפילין הוא וא"צ לחולצן אלא שאין מורים בן כמו שיתבאר בסמ"ן ל"ט:

ל זמן הנחתן וכו' ה' סעיפים:

א לילה זמן תפילין הוא מן התורה"א שזה שנאמר"ב ושמרת את החקק הזאת למועדה מימים ימימה שמשמעו ימים ולא לילות"ג אין הכתוב מדבר בחוקת התפילין אלא בחוקת הפסח"ד שנאמר למעלה"ה ועברת את העבודה הזאת וגו'.

אבל חכמים אסרו להניח תפילין בלילה"ו מפני שהוא זמן שינה וגזירה שמה ישבה וישן בהם"ז ואסור ליטון בתפילין מטעם שיתבאר בסו"א מ"ד"ט.

ולכן אף לאחר שעלה עמוד השחר שהוא יום לכל המצות האמורות בתורה"ח אסור להניחן עד שתגיע עת קומה משינה לרוב בני אדם"י דהיינו עד שיאיר היום ככדי שיראה את חבירו ברחוק ד' אמות ויכירונו"י והוא שיהיה חבירו הרגיל עמו קצת"י שאלו הרגיל עמו הרבה יכירונו אפילו מרחוק ואם אינו רגיל עמו כלל לא יכירונו אפילו בקרוב מאוד:

ב אם הניח"י קודם צאת הכוכבים"ט וחשכה עליו אפילו הן עליו כל הלילה מותר ואין מורק בן הלכה למעשה שמה יבאו להניחן לכתחילה בלילה"ט ולכן לא יעשה בן אלא בינו לבין עצמו אבל לא ברבים שמה יטעו לומר שמותר להניחן לכתחילה בלילה"י אלא א"כ הוא בבית המדרש"י שביושבו בית המדרש אין לחוש שיטעו.

ואם לא חלץ תפיליו כשהגיע צאת הכוכבים מפני שלא היה לו מקום לשמרו"י ונמצאו עליו כרי לשמורו מותר"כ ומורין בן כ"א (וצריך שיאמר לרואים שעושה כרי לשמורו"כ).

ד כדלקמן ס"ו סעיף א. וש"נ.

ה ת"א ס"ק א.

ו סעיף א. וס"ו שא סעיף ג. וש"נ.

ז ב"י הובא בגמ"א שם.

ח תוס' ורא"ש שם. לבוש. ס"ז ס"ק ב.

ט סעיפים א"ב.

סימן ל

א רב אשי מחמת לו, ב. וראה לעיל ס"ו כפ וש"נ.

ב שמות י"ג.

ג רבי יוסי הגלילי בבביתא שם.

ד רבי עקיבא בבביתא שם.

ה שמות י"ג.

ו רש"י עירובין צ"א ד"ה אלא לענין.

ז בביתא שם לו, א. תוספות שם לו, ב ד"ה ושמרת. לבוש

סעיף ב.

ח רש"י שם, ב ד"ה ואין מורין בן.

ט סעיף א.

י משנה במגילה ב, א. ורש"י שם ד"ה וכולן.

יא רמב"ן בלחמיות פ"ק דברכות (ועי' סוף סו"י חן שנתסעם וזכרו שם וא"צ למיש הרב רבינו יונה).

יב אב"י ברכות ט, ב. כדלקמן ס"ו נח ס"ב. ועי' בהסמך

לעיל ס"ו יח ס"ו אם שעור זה שוד לשעור משיכיר

בין תכלת ללבן.

יג ירושלמי ברכות פ"א ה"ב. הובא בתוס' ברכות ט, ב

ד"ה אחרים. רבינו יונה ורא"ש פ"ק דברכות ס"ו ג. מור

וש"ע סעיף א וע"ז ס"ק ב.

יד רב אשי מנחות שם לו, ב. רמב"ם הלכות תפילין פ"ד

ד"ה. אשי"ע סעיף ב.

טו פ"א ס"ק ב. וראה לקמן ס"ו וש"נ. אבל בסדור כתב:

אין להניח תפילין אדר תהלת השקעה ואם היו עליו

מקדם אין צריך לחלצן. וש"נ.

טז עי' ת"א ס"ק ג וס"ק ג. וראה הנש"פ עם לקושי מעמים

מנעמים ובאורים ע' תרי"ב כשהו"ל.

יז ראה כללי הפוסקים וההוראה כלל סב.

יח ט"ז סוף ס"ק ג. ועי' תהלה לידו ס"ק ב. הקרי הלכות

ח"ה לו, א.

יט ד"א אגודת שם. רמב"ם שם ד"ה.

כ רמב"ם שם.

כא שו"ע סעיף ב.

כב ת"א ס"ק ד (ועי' גמרא שם וצ"ע). עי' פ"ג באשל

אברהם שם ומחצה"ש.

הלבנות תפילין ל

צז

אבל אסור להניחן עליו לכתחלה בלילה כדי לשומרן³³ (ואם מניחן עליו מבעוד יום³² בשביל שיהיו עליו בלילה כדי לשומרן מותר ואין מורין בן להניחן לכתחילה בשביל כך):

ג. היה רוצה לצאת לדרך בהשכמה קודם שיאיר היום³⁴ יכול להניחן קודם יציאתו וכשמגיע ומנו ימשמש בהן ויברך³⁵ שאין לחוש שמא ישן בהם כיון שהשכים ויצא לדרך³⁶.

במה דברים אמורים בהולך ברגליו³⁷ שאינו יכול לישן בהליכו אבל הרוכב או יושב בקרון שיוכל לישן אסור להניחן קודם ומנן:

ד. היה בא בדרך ותפילין בראשו ושקעה עליו חמה³⁸ והיינו צאת הכוכבים³⁹ ואינו רוצה לחולצן ולישא אותן בידו⁴⁰ שמא יפלו מידו מניח ידו עליהם עד שמגיע לביתו מפני הרואים⁴¹ שלא יטעו לומר מותר להניח תפילין לכתחילה בלילה.

וכן הוושב בבית המדרש ותפילין בראשו⁴² וקודש עליו בערב שבת ויום טוב שאין זמן תפילין⁴³ ואינו יכול לחלוץ ולהניחן שם בבית המדרש שבשרה מפני שאינו מקום המשתחרר⁴⁴ מניח ידו עליהן עד שיבא לביתו שמשום כיוון התפילין התירו להכניסן דרך מלבוש לעור⁴⁵.

ואם יש בית קרוב לחומה שמשתמרין שם הולצן ומניחן שם⁴⁶ ולא ילך בהן יותר בעיר בין בלילי שבתות ויום טוב בין בלילי החול:

ה. מי ששכח ולא הניח תפילין כל היום⁴⁷ ונזכר אחר שהתפלל תפלת ערבית מבעוד יום יש מי שאומר שאסור לו להניחן אז לפי שכבר עשאו לזמן זה לילה⁴⁸ (וזמן שכיבה בקריאת שמע ותפלה של ערבית⁴⁹) ואם יניח בו תפילין יחזור ויעשהו יום⁵⁰ והרי הן ב' קולות שסותרות זו את זו⁵¹.

אבל אם הוא לא התפלל עדיין⁵² אפילו הציבור התפללו אין בכך כלום⁵³ כיון שהוא אין עושה ב' קולות שסותרין זו את זו.

ויש מי שחולק על זה⁵⁴ ומוב לחוש לסכרא האחרונה:

גג ב"י בנדרת הרי"ף.
גד ש"ז ס"ק ד' וצ"ע ע"י.
כה בירידת שם לו, א. מור וש"ע ולבוש מעף ג.
כו סדילע ס"י כה סכ"ג.
כז רבנו פרץ בהגדת סמ"ק ס"י קנ"ג אות יא. דובא במור וש"ע ולבוש שם.
כח לבוש שם. בית. ח"א ס"ק ה.
כט ביצה טו, א. מור וש"ע סעף ד.
ל מרדכי הלכות תפילין (יג, א). מ"א ס"ק ב. וראה גם לעיל ס"ב. אבל בסידור כתב: אין להניח תפילין אחר תהלת השקעה.
לא תוספות שם ר"ה היה. לבוש סעף ד.
לב ב"י מ"א ס"ק ג.
לג ביצה שם. סוד וש"ע שם.
לד כ"ח ס"ק רס"ג לא.
לה רש"י שם ר"ה בבית המדרש.

לו רש"י שם ר"ה מניח. לבוש ס"י ל סעף ד. וראה גם לקמן ס"י רמ"ב ס"י ס' שא מ"א.
לז ביצה שם. מור וש"ע שם.
לח חזקוני. בתרומת הרש"י ח"ב ס"י קכא. ש"ע ולבוש סעף ה.
לט מוראז"י שם. מ"ז ס"ק ג.
מ ראה מ"מ וצ"ע.
מא לבוש שם.
מב מ"ז שם. וראה גם לעיל ס"י יח ס"ח וש"ג.
מג ח"א ס"ק ג. א"ל' וז"א ס"ק ב.
מד ראה לקמן ס"י רס"א קי"א ס"ק ב. וראה ע"ז גם לקמן ס"י קפ"ח ס"י.
מה ע"י ביר"ד ס"י קצו סעף א. ברמ"א. וכן תש"ע מלשון ש"י"ד שם ס"ק ד. וראה תהלה לידו ס"ק ג. גירסת (ג.) כ' ע' תע"ג. כב' ע' עדרת. הע"ב תקנו ע' 44. תקנו ע' 30. תקפ"ג ע' 26. תשס"ג ע' 69.